

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลนั้นเป็นการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สำคัญดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอนด้านวัตถุประสงค์ในการใช้เพลง แนวการเลือกเพลง เกณฑ์การแต่งเพลง และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลจากเอกสาร หนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ
2. ตัวอย่างประชากร
ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นครูผู้สอนชั้นอนุบาลของโรงเรียนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร สังกัดต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร กรมการฝึกหัดครู และทบวงมหาวิทยาลัย รวมจำนวนครูที่ตอบแบบสอบถาม 585 คน และครูผู้ให้สัมภาษณ์และสังเกต 10 คน
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และ

แบบสังเกต ดังนี้

3.1 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนชั้นอนุบาล แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ตอนคือ
 ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไป
 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล
 ในด้านสภาพการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล
 ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัย
 อนุบาล ในด้านปัญหาสภาพการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล และปัญหาด้านวิธีสอน
 เพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล

3.2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาล แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสถานภาพทั่วไป
 ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของครูผู้สอนชั้นอนุบาลในการ
 ใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล ในด้านการใช้เพลงในการเรียนการสอน เด็กวัย
 อนุบาล และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 แบบสังเกต ใช้สังเกตครูผู้สอนชั้นอนุบาล ในด้านการใช้เพลงในการ
 เรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล และวิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

4.1 นำหนังสือซึ่งออกโดยบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยัง
 หน่วยงานต้นสังกัดหรือโรงเรียนที่เป็นตั้งอยู่อย่างประชากร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวม
 ข้อมูล

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการ
 ส่งและคืนแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกต ผู้วิจัยเดินทางไป
 สัมภาษณ์และสังเกตด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่สามารถทำเป็นข้อมูลเชิงปริมาณได้ มาคำนวณค่าทางสถิติ

วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลแต่ละประเด็นในรูปแบบของตาราง ประกอบการบรรยาย ส่วนข้อมูลที่ไม่สามารถทำเป็นเชิงปริมาณได้ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความสอดคล้อง แล้วนำเสนอข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของแต่ละประเด็นในรูปแบบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากข้อมูลที่ได้รับ สรุปได้ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไป ของครูผู้สอนชั้นอนุบาลในเขตกรุงเทพมหานคร

จากการตอบแบบสอบถามของครูผู้สอนชั้นอนุบาล พบว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 96.88 และมีอายุอยู่ระหว่าง 31-35 ปี มากที่สุดร้อยละ 30.82 วุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 81.85 สาขาที่จบ จบสาขาประถมศึกษามากที่สุด ร้อยละ 31.06 ระดับชั้นอนุบาลที่สอนมากที่สุดคือ 4-5 ปี ร้อยละ 45.56 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนอนุบาล 7-10 ปี ร้อยละ 35.45 ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน คือ ครูประจำชั้น ร้อยละ 92.91 และมีความสามารถทางด้านดนตรีด้านการขับร้องมากที่สุด ร้อยละ 85.03 ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา หรือศึกษาคูงาน เกี่ยวกับการนำเพลงสำหรับเด็กไปใช้ในการเรียนการสอน ร้อยละ 63.86 และครูส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการแต่งเพลงและนำมาใช้ในการเรียนการสอน ร้อยละ 84.23

จากการสังเกตและสัมภาษณ์ครูผู้สอนชั้นอนุบาล พบว่า ครูผู้สอนชั้นอนุบาลทั้งหมดเป็นเพศหญิงร้อยละ 100 และมีอายุอยู่ระหว่าง 31-35 ปี ร้อยละ 30.00 วุฒิการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ร้อยละ 70.00 สาขาที่ครูจบการศึกษามากที่สุด คือ สาขาการศึกษาปฐมวัย ร้อยละ 50.00 ระดับชั้นอนุบาลที่สอนมากที่สุดคือ 4-5 ปี ร้อยละ 60.00 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนอนุบาล 7-10 ปี ร้อยละ 40.00 ตำแหน่งหน้าที่รับผิดชอบในปัจจุบัน คือ ครูประจำชั้นร้อยละ 100 และมีความสามารถทางด้านดนตรีการขับร้องมากที่สุด ร้อยละ 70.00 ครูผู้สอนชั้นอนุบาลส่วนใหญ่เคยผ่านการอบรม ประชุม สัมมนา หรือศึกษาคูงานเกี่ยวกับการนำเพลงสำหรับเด็กไปใช้ในการเรียนการสอน ร้อยละ 60.00 และครูส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการแต่งเพลงและนำมาใช้ในการเรียนการสอน ร้อยละ 90.00

2. สภาพการใช้ เพลงในการ เรียนการสอน เด็กวัยอนุบาล

จากผลการตอบแบบสอบถาม จากการสังเกต และการสัมภาษณ์ พบว่า

2.1 วัตถุประสงค์ที่สำคัญในการใช้ เพลงในการ เรียนการสอน ครูผู้สอนชั้นอนุบาล ส่วนใหญ่ใช้ เพลงเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและเพลิดเพลินเป็นประจำและใช้บ่อย

2.2 แนวทางที่ครูส่วนใหญ่ใช้ในการพิจารณาเลือกเพลงสำหรับเด็กเป็นประจำ และใช้บ่อย คือ เลือกเพลงที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก รองลงมา คือ เลือกเพลงให้สัมพันธ์กับสิ่งที่ จะสอน และเลือกเพลงที่ใช้ภาษาที่สุภาพและถูกต้อง ตามลำดับ

2.3 เกณฑ์ในการพิจารณาการแต่งเพลงสำหรับเด็กที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ซึ่งเคย แต่งเพลงสำหรับเด็กนำมาใช้พิจารณาเป็นประจำและใช้บ่อย คือ พิจารณาถึงความสนุกสนานของ เด็ก รองลงมา คือ พิจารณาถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะให้เด็กทราบ และพิจารณาถึงความสัมพันธ์ กับสิ่งที่ จะสอน ตามลำดับ

2.4 ประเภทของเพลงที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้ในการ เรียนการสอนเป็นประจำและ ใช้บ่อย คือ เพลงที่ปรากฏอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ รองลงมา คือ เพลงส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม

3. วิธีการสอน เพลงให้แก่ เด็กวัยอนุบาล

3.1 บทบาทในการสอน เพลงให้แก่เด็กที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติ บ่อย คือ ทำอารมณ์ให้แจ่มใส ร่าเริง มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก รองลงมา คือ สร้างบรรยากาศที่ดี ในห้องเรียน

3.2 รูปแบบในการสอน เพลงให้แก่เด็กที่ครูส่วนใหญ่นำมาปฏิบัติเป็นประจำและ ปฏิบัติบ่อย คือ สอนเพลงประกอบท่าทางตามครู ส่วนรูปแบบในการสอน เพลงให้แก่เด็กที่ครูส่วนใหญ่ นำมาปฏิบัติน้อยที่สุด และไม่ได้ปฏิบัติเลย คือ สอนเพลงโดยไม่มีท่าทางหรืออุปกรณ์ประกอบ

3.3 รูปแบบในการดำเนินการสอนที่ครูส่วนใหญ่นำมาปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติ บ่อย คือ สอนเด็กทั้งชั้น ส่วนรูปแบบในการดำเนินการสอนที่ครูส่วนใหญ่นำมาปฏิบัติน้อยที่สุดและ ไม่ได้ปฏิบัติเลย คือ สอนเด็กเป็นรายบุคคล

3.4 อุปกรณ์การสอนที่ครูส่วนใหญ่นำมาประกอบการสอน เพลงเป็นประจำและ บ่อย คือ เครื่องบันทึกเสียง รองลงมา คือ เทปเพลง ส่วนอุปกรณ์การสอนที่ครูนำมาประกอบ การสอนน้อยที่สุดและ ไม่ได้นำมาประกอบการสอนเลย คือ เครื่องดนตรีที่มีเสียงแน่นอน เช่น

เปียโน อีเลคโทน กีตาร์ ระนาด อังกะลุง

3.5 ขั้นตอนในการสอนเพลงให้เด็กนั้น ด้านการเตรียมการสอนที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติบ่อย คือ การเตรียมอุปกรณ์การสอนให้ตรงกับเรื่องที่จะสอน และที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติน้อยที่สุดและไม่ได้ปฏิบัติเลย คือ การเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้

ด้านการดำเนินการสอน ในขั้นนำนั้นครูส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติบ่อย คือ เริ่มด้วยการสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเพลงที่จะสอน ส่วนในขั้นสอน ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติบ่อย คือ ครูร้องนำ และให้นักเรียนร้องตามที่ละวรรค และในขั้นทบทวนและสรุปนั้น ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติบ่อย คือ ครูให้เด็กร้องเพลงพร้อมกันและทำท่าประกอบ

ด้านการประเมินการสอน ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติเป็นประจำและปฏิบัติบ่อย คือ การสังเกตและบันทึกความร่วมมือในการทำกิจกรรม

3.6 แหล่งที่มาของเพลงที่ครูส่วนใหญ่นำมาสอนเด็กเป็นประจำและบ่อย คือ แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล และแหล่งที่มาของเพลงที่ครูส่วนใหญ่นำมาสอนเด็กน้อยที่สุดและไม่ได้นำมาเลย คือ จากการจัดทำและแต่งขึ้นมาเอง

4. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาล

ปัญหาเกี่ยวกับการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลที่ครูส่วนใหญ่ประสบมากที่สุด คือ ครูทราบแต่เนื้อเพลงแต่ไม่ทราบทำนองเพลง รองลงมา คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์การสอน ส่วนปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ประสบน้อยที่สุด คือ ครูไม่มีความถนัดในการร้องเพลง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการใช้เพลงในการเรียนการสอนเด็กวัยอนุบาลนั้นมีประเด็นสำคัญในการอภิปรายผล ดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของครูผู้สอนชั้นอนุบาล

จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 31-35 ปี วุฒิกการศึกษาสูงสุดอยู่ในระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่า และจบสาขาประถมศึกษามากที่สุด ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ทางการสอนอนุบาล 7-10 ปี และมีความสามารถทางด้านดนตรี ด้านการขับร้องมากที่สุด ครูส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนา หรือศึกษาดูงาน

เกี่ยวกับการนำเพลงสำหรับเด็กไปใช้ในการเรียนการสอน และครูส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการแต่งเพลงและนำมาใช้ในการเรียนการสอน จากข้อมูลดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของพูนศรี ตันติวัฒน์ (2528) ที่พบว่า การจัดครูที่มีวุฒิปริญญาตรีศึกษา หรือผ่านการอบรมตามหลักสูตรอนุบาลเข้าสอนระดับอนุบาลทำได้ไม่มากนัก สำหรับด้านความสามารถทางด้านดนตรีนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า ถ้าครูขาดความสามารถทางด้านดนตรี ขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะทางด้านการใช้เครื่องดนตรีประเภทต่าง ๆ ครูก็ต้องใช้ความสามารถเท่าที่มีอยู่ คือ การขับร้อง การร้องเพลงสอนเด็กเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ พิชัย ปรัญญาสูตร (2532) ว่า เริ่มตั้งแต่ระดับอนุบาล เรายังขาดแคลนครูสอนดนตรีระดับนี้อีกมาก ดังนั้นครูส่วนมากมักจะสอนเพลงโดยการร้องเพลง หรือการเปิดเทปเพลงที่จัดเตรียมไว้แล้วให้เด็กฟัง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากครูมีความสามารถในการใช้เครื่องดนตรี ใช้อุปกรณ์ดนตรีประเภทต่าง ๆ มาประกอบการสอนเพลง จะทำให้การสอนนั้นมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้นแล้วเด็ก ๆ ยังได้รับความสนุกสนาน ได้รับประสบการณ์ที่มีความหลากหลาย และเครื่องดนตรียังมีส่วนช่วยดึงดูดความสนใจ ช่วยกระตุ้นให้เด็กอยากร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูจัดให้อีกด้วย

2. สภาพการใช้ เพลงในการ เรียนการสอน เด็กวัยอนุบาล

ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ เพลงในการเรียนการสอนนั้น ครูส่วนใหญ่ใช้เพลงเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและเพลิดเพลินมากที่สุด ส่วนวัตถุประสงค์ที่ครูส่วนใหญ่ใช้น้อยที่สุด คือ การส่งเสริมความสามารถทางการร้องเพลง ซึ่งเป็นที่น่าสังเกตว่า ครูนั้นจะไม่เน้นทักษะทางด้านดนตรีกับเด็ก แต่จะใช้เพลงเพื่อเน้นความสุขสนุกสนานแทน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตัวครูผู้สอนนั้นไม่ได้จบมาจากวุฒิการศึกษาทางด้านดนตรีโดยตรง และอาจเนื่องมาจากเด็กในวัยนี้ยังไม่จำเป็นต้องมุ่งเน้นความสามารถทางการร้องเพลง แต่ควรมุ่งเน้นในด้านความสุขสนุกสนาน การสร้างเสริมลักษณะนิสัยต่าง ๆ ให้กับเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับประทีน พวงสาส์ (2516) วิรัช ชูสูงเนิน (2529) และวิวัฒน์ ไรยสกุล (2526) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการใช้เพลงประกอบการสอนไว้ว่า เพื่อให้เกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดการรักใคร่กันในหมู่คณะ เพื่อฝึกให้กล้าแสดงออก สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี นอกจากนี้แล้ว สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ทั่วไปในการร้องเพลงดังนี้ เพื่อให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินไม่เบื่อหน่าย เพื่อให้เด็กได้รับความรู้อย่างสนุกสนาน เพราะเป็นการเรียนปนเล่น เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม ให้เด็กมีโอกาส

ปรับตัวเข้ากับผู้อื่น และร่วมงานกันได้ดี เกิดความสามัคคี และเพื่อกล่อมเกลายให้เด็กมีนิสัยอ่อนโยน

ด้านแนวทางที่ใช้ในการพิจารณาเลือกเพลงสำหรับเด็กนั้น พบว่าแนวทางที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้ในการพิจารณาเลือกเพลงสำหรับเด็กมากที่สุด คือ เลือกเพลงที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก รองลงมาคือเลือกเพลงให้สัมพันธ์กับสิ่งที่จะสอน ซึ่งในการพิจารณาเลือกเพลงสำหรับเด็กนั้น อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2521) ได้กล่าวไว้ว่าการเลือกบทเพลงที่จะนำมาสอนเด็ก ครูควรนำความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา และความเจริญทางดนตรี มาช่วยในการวางโครงการสอนด้วย เช่น เพลงที่นำมาสอน มีเนื้อร้อง ทำนอง เหมาะสมกับระดับของเด็ก ตลอดจนวุฒิภาวะทางร่างกายและอารมณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ หม่อมคุษฎี บริพัตร ณ อยุธยา (2517) ที่กล่าวว่า การเลือกบทเพลงสำหรับเด็ก ควรพิจารณาถึงวัยของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่สุด นอกจากนี้ ครูจะต้องคำนึงถึงเป้าหมายของการสอนร้องเพลงเสมอ

ด้านเกณฑ์ในการพิจารณาการแต่งเพลงสำหรับเด็กนั้น พบว่าเกณฑ์ที่ครูส่วนใหญ่นำมาใช้ในการพิจารณาการแต่งเพลงสำหรับเด็กมากที่สุด คือ พิจารณาถึงความสนุกสนานของเด็ก แต่จากผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เคยแต่งเพลงสำหรับเด็กมาใช้ในการเรียนการสอน ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งอาจเนื่องมาจากครูสามารถหากิจกรรมอื่นมาทดแทนการใช้เพลงในการเรียนการสอนได้

ประเภทของเพลงที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่นำเพลงที่ปรากฏอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์มาใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งประเภทของเพลงที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน Welty (1997) ได้กล่าวไว้ว่า ลักษณะของเพลงประกอบการสอนที่จะทำให้เด็กสนใจ สนุกสนานนั้น ควรจะมีลักษณะของเนื้อเพลงเกี่ยวข้องกับสิ่งต่าง ๆ ดังนี้ บทเพลงเกี่ยวกับบ้านและโรงเรียน บทเพลงเกี่ยวกับคน โดยเฉพาะเพลงที่เด็กสามารถเติมชื่อของตนเองหรือชื่อของเพื่อน ๆ ลงไปได้ บทเพลงที่เด็กได้มีโอกาสปรบมือเข้าจังหวะ หรือได้แสดงท่าทางต่าง ๆ ประกอบ บทเพลงเกี่ยวกับเทศกาล ฤดูกาล และวันหยุดต่าง ๆ และบทเพลงที่เด็กสามารถแสดงเป็นเรื่องราว หรือแสดงเป็นละครได้ ซึ่งลักษณะของเนื้อเพลงดังกล่าวล้วนแต่เป็นลักษณะของเพลงที่ปรากฏอยู่ในแผนการจัดประสบการณ์ทั้งสิ้น

3. วิธีสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล

ด้านบทบาทของครูในการสอนเพลงให้แก่เด็กนั้น พบว่า บทบาทที่ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุด คือ ทำอารมณ์ให้แจ่มใส ร่าเริง มีอารมณ์ร่วมกับเด็ก ในการสอนเพลงให้แก่

เด็กวัยอนุบาลนั้น มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้เด็กได้รับความเพลิดเพลิน ไม่เบื่อหน่าย เพื่อให้เด็กได้รับความรู้อย่างสนุกสนาน และเพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก ผู้มีส่วนทำให้เด็กได้พัฒนาการตามวัยอันสมควร และเหมาะสมกับสติปัญญาของเด็กแต่ละคน คือ ครู เพราะงานของครู คือ การช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ ประสบการณ์ที่จะเรียน ต้องการค้นคว้าและสามารถค้นพบได้ด้วยตนเอง การที่จะประสบผลสัมฤทธิ์ได้นั้น ขึ้นอยู่กับความสามารถของครู (อรวรรณ บรรจงศิลป์, 2520) ดังนั้น การที่จะทำให้เด็กพัฒนาได้ตามเป้าหมายนั้น ครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง และพร้อมที่จะมีอารมณ์ร่วมกับเด็ก

ด้านรูปแบบในการสอนเพลงให้แก่เด็กนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่สอนเพลงประกอบท่าทางตามครุมากที่สุด ในการสอนเพลงให้แก่เด็กนั้น นอกจากการใช้บทเพลงแล้ว การใส่ท่าทางประกอบเพลง นอกจากจะเป็นการช่วยให้เด็กได้มีโอกาสเคลื่อนไหวร่างกายเพื่อเป็นการเปลี่ยนอิริยาบถ ทำให้ไม่เบื่อหน่ายในการที่จะร้องเพลงและฟังเพลงแล้ว ยังเป็นการช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายของเนื้อเพลงที่ร้อง และจำเนื้อเพลงได้ง่ายขึ้นด้วย ดังนั้นในขณะที่สอนให้เด็กร้องเพลง จึงควรให้ท่าทางประกอบไปด้วย (ละอ อ ชุตติกร, 2537) แต่การสอนเพลงประกอบท่าทางให้แก่เด็กนั้น ครูไม่ควรจะให้เด็กทำตามครุอย่างเดียว แต่ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำตามท่าทางโดยให้เด็กคิดท่าทางเองด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความคิด จินตนาการของตน แต่จะมีความสุข สนุกสนานยิ่งขึ้น และยังเป็นการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กอีกด้วย ดังนั้นในการสอนเพลงให้แก่เด็กนั้น นอกจากครูจะสอนเพลงประกอบท่าทางตามครุแล้ว ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้คิดท่าทางขึ้นเองด้วย ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ อาไพ สุจริตกุล (2530) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนในการสอนท่าทางประกอบเพลงมีขั้นตอน คือ ปรบมีอนับจังหวะ ซ้อมจังหวะและทำนองร้องให้คล่อง ทำท่าทางง่าย ๆ ให้เข้าจังหวะ ปรับปรุงท่าให้รับกับเนื้อหา และช่วยกันดัดแปลงท่าใหม่ตามใจชอบ

ด้านรูปแบบในการดำเนินการสอนนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่จะสอนเด็กทั้งชั้น ซึ่งขัดแย้งกับความเห็นของ หม่อมคุณหญิง บริพัตร ณ อยุธยา (2517) ที่กล่าวว่า การร้องเพลงนั้น ควรให้เด็กร้องเพลงเป็นหมู่ ๆ โดยฝึกร้องให้ถูกทำนอง ถูกจังหวะ ชัดถ้อยชัดคำ

ด้านอุปกรณ์การสอนที่ใช้ประกอบการสอนเพลงนั้น พบว่า ครูส่วนใหญ่ใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นอุปกรณ์การสอนที่ใช้ประกอบการสอนเพลงมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

ครูส่วนใหญ่อาจขาดความถนัดทางด้านการร้องเพลง ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้จบการศึกษาทางด้านดนตรีโดยตรง

ด้านขั้นตอนการสอนเพลงให้กับเด็กนั้น ด้านการเตรียมการสอน พบว่า ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติมากที่สุดในเรื่อง การเตรียมอุปกรณ์การสอนให้ตรงกับสิ่งที่จะสอน ด้านคำเนิการสอน ในขั้นนำ ครูส่วนใหญ่จะเริ่มด้วยการสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเพลงที่จะสอน ส่วนในขั้นสอน ครูส่วนใหญ่จะร้องนำ และให้เด็กร้องตามที่ละวรรค ครูร้องเพลง และให้เด็กร้องตามครู 1-2 เที้ยว และในขั้นทบทวนและสรุปนั้น ครูส่วนใหญ่จะให้เด็กร้องพร้อมกันและทำท่าทางประกอบ ด้านการประเมินผลการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีการสังเกตและบันทึกความร่วมมือในการทำกิจกรรม จากขั้นตอนการสอนเพลงของครูนั้น จะเห็นได้ว่าสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2532) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ดูแลการศึกษาระดับปฐมวัยโดยตรง ได้กล่าวไว้ว่า การสอนเพลงให้แก่เด็กวัยอนุบาล มีขั้นตอนคือ เลือกเพลงง่าย ๆ มีเนื้อร้องสั้น ๆ ตรงกับความต้องการของผู้สอนที่ต้องการสอนเพลงเพื่ออะไร ก่อนสอนเพลง ครูนำภาพหรือของจริงที่เกี่ยวกับเนื้อเพลงที่จะสอนมาให้เด็กดู ครูร้องเพลงให้เด็กฟัง ครูสอนให้เด็กว่าตามเนื้อเพลงที่ละวรรค ให้เด็กร้องพร้อมครู 1-2 เที้ยว และให้เด็กร้องเพลงพร้อมกัน

4. ปัญหาเกี่ยวกับการใช้ เพลงในการ เรียนการสอน เด็กวัยอนุบาล

ด้านปัญหาเกี่ยวกับการใช้ เพลงในการ เรียนการสอน เด็กวัยอนุบาลนั้น พบว่า ปัญหาที่ครูส่วนใหญ่ประสบมากที่สุด คือ ครูผู้สอนทราบแต่เนื้อเพลง แต่ไม่ทราบทำนองเพลง รองลงมาคือ ครูผู้สอนขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการสอน สาเหตุที่เกิดปัญหาเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การผลิต การจำหน่าย และการประชาสัมพันธ์ เทปเพลงสำหรับเด็กยังอยู่ในวงจำกัด และมีจำนวนน้อย จึงทำให้ไม่กระจายไปสู่ครูผู้สอนเท่าที่ควร ทำให้ครูขาดต้นแบบในการฝึกร้องเพื่อนำไปใช้ในการเรียนการสอน

สำหรับปัญหาการขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการสอนนั้น อาจเนื่องมาจากอุปกรณ์ในการสอนมีราคาแพง แต่งบประมาณในการจัดซื้อมีจำนวนน้อย ทำให้มีอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งปัญหาอุปกรณ์ในการสอนเพลงมีราคาแพงนั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อุษณีย์ จันทรวลีลักษณ์ (2534) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมดนตรีสำหรับนักเรียนพบว่า ปัญหาหนึ่งของครูผู้สอนคือขาดงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ในการสอนเพลง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะของผู้วิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอนุบาลศึกษา ควรนำข้อมูลไปใช้เป็นพื้นฐานในการกำหนดแนวทางการให้ความรู้แก่ครูในด้านการใช้เพลงในการเรียนการสอน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนงบประมาณ และวิทยากรทางด้านการสอนเพลง รวมทั้งการจัดหาสื่ออุปกรณ์การสอนต่าง ๆ ให้เพียงพอกับความต้องการ
3. สถาบันผลิตครู ควรกำหนดวิชาการศึกษาเพลงและดนตรีสำหรับเด็กอนุบาลเป็นวิชาบังคับ โดยให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ทางด้านการสอนเพลงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และเนื้อหาที่ควรเน้นอย่างมาก คือ ทักษะในการแต่งเพลงสำหรับเด็ก
4. ควรนำเพลงในระดับประถมศึกษามาใช้ในการวิจัย เนื่องจากเพลงในระดับประถมศึกษาบางเพลง สามารถนำมาใช้ในระดับอนุบาลได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงคุณลักษณะที่พึงปรารถนาและเหมาะสมสำหรับครูผู้สอนเพลงสำหรับเด็กในโรงเรียนอนุบาล
2. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะและสัดส่วนของอุปกรณ์ทางด้านดนตรีที่เหมาะสมสำหรับเด็กระดับอนุบาล
3. ควรมีการศึกษาทักษะครูผู้สอนชั้นอนุบาลในการใช้เพลงในการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับบทบาทในด้านอื่น ๆ ของครู

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย